

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Β' ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΟΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΣΧΕΔΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΝΟΜΩΝ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Κώδικας κοινωφελών περιουσιών, σχολαζουσών κληρονομιών και λοιπές διατάξεις»

I. Γενικά

Το φερόμενο προς συζήτηση και ψήφιση Νοσχ, όπως διαμορφώθηκε από την αρμόδια Διарκή Επιτροπή, αποτελείται από 83 άρθρα.

Με το Κεφάλαιο Α' (άρθρα 1 έως 11) εισάγονται γενικές διατάξεις οι οποίες περιλαμβάνουν τους αναγκαίους ορισμούς βασικών εννοιών του παρόντος Νοσχ (άρθρο 1), ορίζονται οι υποχρεώσεις του Δημοσίου ως προς την εκτέλεση της βούλησης του διαθέτη ή δωρητή, κατανέμονται οι σχετικές αρμοδιότητες μεταξύ του Υπουργού Οικονομικών και του Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης (άρθρο 2) και τίθενται οι γενικοί κανόνες για την αποδοχή ή αποποίηση των κληρονομιών που καταλείπονται υπέρ του Δημοσίου (άρθρο 3). Περαιτέρω, καθιερώνεται η υποχρέωση δημοσίων υπαλλήλων και λειτουργών για ενημέρωση των αρμοδίων αρχών σχετικά με την ύπαρξη κοινωφελών ή σχολαζουσών περιουσιών και θεσπίζονται αντίστοιχα κίνητρα για ιδιώτες (άρθρο 4), ορίζεται δε η αρμόδια κατά περίπτωση αρχή που είναι υπεύθυνη για τη διοίκηση της περιουσίας μέχρι τον ορισμό εκκαθαριστή (άρθρο 5). Επίσης, προβλέπεται η σύσταση Κεντρικού Συμβουλίου Κοινωφελών Περιουσιών (άρθρο 6) με γνωμοδοτικές αρμοδιότητες (άρθρο 7), καθώς και Συμβουλίου Κοινωφελών Περιουσιών σε κάθε Αποκεντρωμένη Διοίκηση, με αντίστοιχες αρμοδιότητες (άρθρο 8), θεσπίζεται η δυνατότητα αποζημίωσης των μελών τους (άρθρο 9), ορίζεται το αρμόδιο δικαστήριο για την επίλυση αμφισβητήσεων ως προς την ερμηνεία της βούλησης του διαθέτη ή δωρητή ή τη μεταβολή της σε περίπτωση αδυναμίας

πραγματοποίησής της (άρθρο 10) και ρυθμίζονται ζητήματα εκτέλεσης της σχετικής δικαστικής απόφασης (άρθρο 11).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Β' (άρθρα 12 έως 15) προβλέπεται η σύσταση Μητρώου Κοινωφελών Υπηρεσιών (Μητρώου Εθνικών Κληροδοτημάτων) και οι αρμόδιες για την τήρησή του αρχές (άρθρο 12), ρυθμίζονται ζητήματα σχετικά με τη διάρθρωση (άρθρο 13), τη λειτουργία και τη δημοσιότητα του (άρθρο 14), και ορίζονται οι απαραίτητες ενέργειες των οργάνων διοίκησης των περιουσιών για την καταχώριση των στοιχείων τους στο Μητρώο, καθώς και η τύχη των περιουσιών που δεν αναγγέλλονται (άρθρο 15).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Γ' (άρθρα 16 έως 21) προβλέπεται η κατάρτιση και τήρηση, στο Υπουργείο Οικονομικών, Μητρώου φυσικών ή νομικών προσώπων που μπορούν να διορισθούν ως εκτελεστές διαθηκών, εκκαθαριστές, διαχειριστές κοινωφελών περιουσιών ή ιδρυμάτων και κηδεμόνες σχολαζουσών κληρονομιών (άρθρο 16). Ορίζονται, επίσης, οι περιπτώσεις και η διαδικασία διορισμού εκκαθαριστή της κληρονομίας (άρθρο 17), οι περιπτώσεις ανικανότητας διορισμού ή έκπτωσης από τα καθήκοντά του (άρθρο 18), οι λόγοι αντικατάστασης (άρθρο 19) και η διαδικασία παραίτησής του (άρθρο 20), και προβλέπεται η ανάθεση διαχειριστικών ελέγχων σε ελεγκτικές εταιρίες του ιδιωτικού τομέα (άρθρο 21).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Δ' (άρθρα 22 έως 32) ορίζονται οι διαδικασίες και οι προθεσμίες εκκαθάρισης περιουσιών που περιέρχονται στο Δημόσιο χωρίς όρο (άρθρο 22), οι ενέργειες του εκκαθαριστή σχετικώς με τα χρήματα, τα τιμαλφή, τις κινητές αξίες και τις απαιτήσεις της κληρονομίας (άρθρο 23), οι προϋποθέσεις εκποίησης και εκμίσθωσης κινητών και ακινήτων στοιχείων της περιουσίας (άρθρο 24) και η τύχη των κληροδοτημάτων σε μετρητά υπέρ του Δημοσίου (άρθρο 25). Ρυθμίζονται, επίσης, τα ζητήματα της πληρωμής των χρεών και βαρών της κληρονομίας και των δαπανών εκκαθάρισής της (άρθρο 26), η εκπροσώπηση της περιουσίας ενώπιον των δικαστηρίων από τον εκκαθαριστή (άρθρο 27) και οι οφειλόμενες ενέργειες των τρίτων, κατόχων ή οφειλετών στοιχείων της κληρονομίας σε περίπτωση αμφισβήτησης του κληρονομικού ή άλλου δικαιώματος του Δημοσίου (άρθρο 28). Περαιτέρω, εισάγονται ρυθμίσεις για την περίπτωση κατά την οποία το Δημόσιο συντρέχει ως συγκληρονόμος (άρθρο 29), για την αμοιβή του εκκαθαριστή και την απόδοση των δαπανών στις οποίες αυτός προέβη (άρθρο 30), ορίζεται η λήξη του έργου του εκκαθαριστή με την έγκριση της οριστικής λογοδοσίας (άρθρο 31), επεκτείνεται δε η ισχύς των διατάξεων του παρόντος Κεφαλαίου στις περιουσίες που καταλείπονται χωρίς όρο υπέρ των Ενόπλων Δυνάμεων (άρθρο 32).

Με το Κεφάλαιο Ε' (άρθρα 33 έως 39) ορίζονται οι περιπτώσεις περιουσιών ορισμένου σκοπού που υπάγονται στην άμεση διαχείριση του Υπουργείου Οικονομικών (άρθρο 33), προβλέπεται η αναγραφή των εσόδων και εξόδων των ως άνω περιουσιών στον Ειδικό Προϋπολογισμό Κοινοφελών Περιουσιών (άρθρο 34), ρυθμίζονται οι λεπτομέρειες της ταμειακής διαχείρισης των κεφαλαίων που προέρχονται από την εκκαθάριση των εν λόγω περιουσιών (άρθρο 35) και ο τρόπος διενέργειας των διαχειριστικών πράξεων των στοιχείων τους (άρθρο 36). Ορίζεται, επίσης, ο αρμόδιος φορέας σε περίπτωση που για την εκπλήρωση του κοινοφελούς σκοπού απαιτείται η εκτέλεση έργου (άρθρο 37) και ρυθμίζονται θέματα σχετικά με τη διαδικασία χορήγησης υποτροφιών σε βάρος περιουσιών που τελούν υπό την άμεση διαχείριση του Δημοσίου (άρθρο 38) όπως και τα ανώτατα όρια των μηνιαίων υποτροφιών (άρθρο 39).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου ΣΤ' (άρθρα 40 έως 49) εισάγονται ρυθμίσεις που αφορούν τη διενέργεια της εκκαθάρισης περιουσιών που καταλείπονται υπέρ κοινοφελών σκοπών σε άλλα πρόσωπα, πλην του Δημοσίου (άρθρο 40), την ακολουθητέα διαδικασία εκκαθάρισης της περιουσίας και διανομής των στοιχείων της στους κληρονόμους (άρθρο 41), τις διαχειριστικές πράξεις του εκτελεστή κατά την εκκαθάριση της περιουσίας (άρθρο 42), και τη διαδικασία επιλογής κοινοφελούς σκοπού ή έργου από τον εκτελεστή, όταν η επιλογή έχει ανατεθεί σε αυτόν διά της διαθήκης (άρθρο 43). Ρυθμίζεται, επίσης, η διαδικασία έγκρισης από την αρμόδια αρχή του τρόπου εκτέλεσης του σκοπού, όταν αυτός εκπληρώνεται εφάπαξ (άρθρο 44), και η διαδικασία ανάθεσης και εκτέλεσης των έργων που απαιτούνται για την εκπλήρωση του κοινοφελούς σκοπού (άρθρο 45), καθιερώνεται υποχρέωση ενημέρωσης του Υπουργείου Οικονομικών για την ύπαρξη κληροδοσιών χρηματικών ποσών σε κοινοφελή ιδρύματα ή άλλα, πλην του Δημοσίου, πρόσωπα, υπέρ κοινοφελών σκοπών (άρθρο 46), θεσπίζεται η δυνατότητα παράλειψης, για λόγους κατεπείγοντος, της διενέργειας διαγωνισμού για τη σύναψη ή τροποποίηση συμβάσεων που αφορούν την εκκαθάριση, διοίκηση και διαχείριση περιουσιών υπέρ κοινοφελών σκοπών ή έργων (άρθρο 48), και ορίζεται η λήξη του έργου του εκτελεστή με την έγκριση της οριστικής λογοδοσίας επί της εκκαθάρισης (άρθρο 49).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Ζ' (άρθρα 50 έως 60) τίθενται τα κριτήρια διάκρισης των κοινοφελών ιδρυμάτων από τις λοιπές κοινοφελείς περιουσίες (άρθρο 50), ορίζεται η έγκριση της σύστασης και διάλυσης κοινοφελούς ιδρύματος μέσω προεδρικού διατάγματος (άρθρο 51), και ρυθμίζονται ζητήματα σχετικά με το περιεχόμενο και τη διαδικασία τροποποίησης του Οργανισμού του ιδρύματος (άρθρο 52), τη δυνατότητα συγχώνευσης ιδρυ-

μάτων και σύναψης συμβάσεων από αυτά στο πλαίσιο επίτευξης των σκοπών τους (άρθρο 54), και την κατανομή της περιουσίας ιδρύματος κατά σκοπό, εφόσον έχουν ορισθεί πλείονες του ενός από τη συστατική πράξη (άρθρο 55). Περαιτέρω, ορίζεται η διαδικασία χορήγησης υποτροφιών από ιδρύματα (άρθρο 56), θεσπίζεται η δυνατότητα των ιδρυμάτων να συνιστούν ειδικούς φορείς αξιοποίησης της περιουσίας τους ή να την αναθέτουν σε ήδη υφιστάμενους (άρθρο 57), και εξειδικεύονται οι προϋποθέσεις εκτέλεσης διαχειριστικών πράξεων από τα ιδρύματα (άρθρο 58). Ακόμη, ρυθμίζονται επιμέρους ζητήματα της οικονομικής διαχείρισης των ιδρυμάτων (άρθρα 59 και 60).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Η΄ (άρθρα 61 έως 64) ορίζεται η έννοια της σχολάζουσας κληρονομίας και η διαδικασία διαπίστωσης του σχολάζοντος χαρακτήρα της (άρθρο 61), περιγράφεται ο διορισμός, τα καθήκοντα, η λήξη του έργου (άρθρο 62) και η διαδικασία λογοδοσίας του κηδεμόνα της (άρθρο 63), και αναφέρεται το περιεχόμενο των φακέλων και του Μητρώου Σχολαζουσών Κληρονομιών που τηρείται από τις αρμόδιες αρχές (άρθρο 64).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Θ΄ (άρθρα 65 και 66) προσδιορίζεται η προέλευση των πόρων που διατίθενται από τον κρατικό προϋπολογισμό για τη διοίκηση των περιουσιών του παρόντος Νσχ (άρθρο 65) και προβλέπεται η σύσταση πάγιας προκαταβολής για την πληρωμή κάθε είδους αμοιβών, δαπανών και εξόδων εκκαθάρισης περιουσιών οι οποίες δεν διαθέτουν προς εκταμίευση τα απαραίτητα χρήματα (άρθρο 66).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Ι΄ (άρθρα 67 έως 68) καθορίζονται οι υποχρεώσεις των διαχειριστών εν γένει των κοινωφελών περιουσιών (άρθρο 67) και παρέχεται στις αρμόδιες αρχές και στα όργανα εκκαθάρισης και διοίκησης των περιουσιών το δικαίωμα αναζήτησης πληροφοριών και διενέργειας ελέγχων για το περιεχόμενο των περιουσιών αυτών (άρθρο 68).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου ΙΑ΄ (άρθρα 69 έως 70) θεσπίζονται ειδικές δικονομικές διατάξεις.

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου ΙΒ΄ (άρθρα 71 έως 72) ορίζονται οι πειθαρχικές παραβάσεις των δημοσίων υπαλλήλων και υπαλλήλων ν.π.δ.δ. για μη ορθή εκπλήρωση των καθηκόντων τους, καθώς και οι επαπειλούμενες διοικητικές ποινές των οργάνων διοίκησης των περιουσιών, των πιστωτικών ιδρυμάτων και των δημοσίων υπαλλήλων και λειτουργών που δεν συμμορφώνονται με τις διατάξεις του παρόντος (άρθρο 71), ενώ θεσπίζονται και ποινικές κυρώσεις για τα εν λόγω φυσικά πρόσωπα (άρθρο 72).

Με το Κεφάλαιο ΙΓ΄ (άρθρα 73 έως 76) καθιερώνεται η υποχρέωση τήρησης βιβλίων και στοιχείων για κάθε περιουσία που διέπεται από τις διατάξεις

του παρόντος (άρθρο 73), ορίζονται οι προϋποθέσεις για κατάρτιση συμβιβασμού, κατάργηση δίκης ή συμφωνία διαιτησίας για διαφορές επί κοινωφελών περιουσιών (άρθρο 75), και θεσπίζεται ειδική περίπτωση διάλυσης περιουσιών που βρίσκονται σε αδράνεια για χρονικό διάστημα πέραν της πενταετίας (άρθρο 76).

Με το Κεφάλαιο ΙΔ' (άρθρα 77 έως 79) επέρχεται τροποποίηση διατάξεων του ΚΠολΔ, διά των οποίων καθίσταται υποχρεωτική η γραφολογική πραγματογνωμοσύνη σε περίπτωση εγκατάστασης, με ιδιόγραφη διαθήκη, κληρονόμου που δεν έχει συγγενική σχέση με τον διαθέτη (άρθρο 77), και του ν. 3852/2010, διά των οποίων ορίζονται οι αντικαταστάτες τοπικών αρχόντων που συμμετείχαν στη διοίκηση κληροδοτημάτων τα οποία καταργήθηκαν (άρθρο 78). Μετονομάζεται, επίσης, η Διεύθυνση Εθνικών Κληροδοτημάτων του Υπουργείου Οικονομικών σε Διεύθυνση Κοινωφελών Περιουσιών, και οι αντίστοιχες των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων, σε Διευθύνσεις Κοινωφελών Υπηρεσιών (άρθρο 79).

Με το Κεφάλαιο ΙΕ' (άρθρα 80 έως 83) παρέχεται η δυνατότητα αναπροσαρμογής των ποσών και χρηματικών ορίων των διατάξεων του παρόντος με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών (άρθρο 80), και τροποποίησης οργανισμών ή καταστατικών ιδρυμάτων που διέπονται από τις διατάξεις του παρόντος με προεδρικό διάταγμα (άρθρο 81), προβλέπονται μεταβατικές και καταργούμενες διατάξεις (άρθρο 82) και ορίζεται η έναρξη ισχύος του παρόντος δύο μήνες μετά τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (άρθρο 83).

II. Παρατηρήσεις επί των επί μέρους άρθρων του Νοχ

1. Επί του άρθρου 6 παρ. 1

Επισημαίνεται ότι αναπληρωματικά μέλη ορίζονται μόνο για τα υπό στοιχεία δ και ε μέλη και όχι και για τα υπό στοιχεία α, β και γ μέλη του Κεντρικού Συμβουλίου Κοινωφελών Περιουσιών.

2. Επί του άρθρου 10 παρ. 1, 2 και 3

Κατά την παρ. 1 της προτεινόμενης ρύθμισης: «Περιουσίες που καταλείπονται υπέρ κοινωφελών σκοπών αξιοποιούνται κατά τον τρόπο που όρισε ο διαθέτης ή δωρητής. Απαγορεύεται η μεταβολή τόσο των παραπάνω κοινωφελών σκοπών όσο και του τρόπου και των όρων διαχείρισης της περιουσίας, καθώς και των ορισμών για τον τρόπο διοίκησής της». Συμφώνως προς την παρ. 2, «Αν υπάρχει αμφιβολία περί του περιεχομένου της βούλησης του διαθέτη ή δωρητή ή αμφισβήτηση επ' αυτού, αυτή επιλύεται από το αρ-

μόδιο κατ' άρθρο 825 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας δικαστήριο», κατά δε την παρ. 3 της υπό ψήφιση διάταξης, «Το κατά την προηγούμενη παράγραφο δικαστήριο αποφαιίνεται επίσης, κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, επί του εάν η βούληση του διαθέτη ή δωρητή δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί, για οποιοδήποτε λόγο, καθόλου ή κατά το μεγαλύτερο μέρος της, και καθορίζει τον τρόπο της επωφελέστερης ή ασφαλέστερης αξιοποίησης της περιουσίας, καθώς και το σκοπό και την περιοχή για την οποία πρέπει αυτή να διατεθεί. Αν μετά την έκδοση της δικαστικής απόφασης του προηγούμενου εδαφίου, ο τρόπος αξιοποίησης που επετράπη με αυτή κατέστη για οποιονδήποτε λόγο ανέφικτος, είναι δυνατή η αξιοποίηση της περιουσίας, σύμφωνα με τον τρόπο που περιέγραψε ο διαθέτης ή ο δωρητής, χωρίς να απαιτείται η έκδοση νέας απόφασης, με απόφαση του οργάνου διοίκησης της περιουσίας που κοινοποιείται στην αρμόδια αρχή εντός τριάντα (30) ημερών».

Επισημαίνεται, κατ' αρχάς, ότι συμφώνως προς το άρθρο 109 παρ. 1 του Συντάγματος, «[δ]εν επιτρέπεται η μεταβολή του περιεχομένου ή των όρων διαθήκης, κωδίκελου ή δωρεάς ως προς τις διατάξεις τους υπέρ του Δημοσίου ή υπέρ κοινωφελούς σκοπού». Έχει κριθεί (βλ. ενδεικτικώς, ΑΠ[ΟΛ] 1241/1979, ΝοΒ 28, σελ. 729, ΑΠ 1547/2010) ότι η «συνταγματική αυτή διάταξη, που απευθύνεται κυρίως στο νομοθέτη, αποβλέπει στην προστασία και κατοχύρωση της θελήσεως των διαθετών και δωρητών εναντίον των πράξεων της πολιτείας ακόμη και αυτών που έχουν νομοθετικό περιεχόμενο, αφού σύμφωνα με αυτή δεν επιτρέπεται κατ' αρχήν η μεταβολή σκοπού όχι μόνο με διατάγματα αλλά ούτε και με νόμο».

Περαιτέρω, κατά τη διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 109 του Συντάγματος, κατ' εξαίρεση «επιτρέπεται η επωφελέστερη αξιοποίηση ή διάθεση, για τον ίδιο ή άλλο κοινωφελή σκοπό, εκείνου που καταλείφθηκε ή δωρήθηκε, στην περιοχή που καθόρισε ο δωρητής ή ο διαθέτης ή στην ευρύτερή της περιφέρεια, όταν βεβαιωθεί με δικαστική απόφαση ότι η θέληση του διαθέτη ή του δωρητή δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί, για οποιονδήποτε λόγο, καθόλου ή κατά το μεγαλύτερο μέρος του περιεχομένου της, καθώς και αν μπορεί να ικανοποιηθεί πληρέστερα με τη μεταβολή της εκμετάλλευσης, όπως νόμος ορίζει». Υπό το καθεστώς του ισχύοντος Συντάγματος, ψηφίσθηκε ο ν. 455/1976 (ως προς την έννοια των εκτελεστικών του Συντάγματος τυπικών νόμων, βλ. Κ. Μαυριά, Συνταγματικό Δίκαιο, 2005, σελ. 261 επ., Αθ. Ράϊκο, Συνταγματικό Δίκαιο, τ. Α', 1989, σελ. 159 επ.), ο οποίος ορίζει, μεταξύ άλλων, ότι η επωφελέστερη αξιοποίηση εκείνου που ο διαθέτης άφησε ή δώρισε για κοινωφελή σκοπό, καθώς και η διάθεση αυτού για τον ίδιο ή άλλο σκοπό, επιτρέπεται κατόπιν έκδοσης απόφασης από το αποκλειστικώς αρ-

μόδιο Εφετείο Αθηνών, που δικάζει κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας (άρθρα 2 και 3 ν. 455/1976). Κατά τα ανωτέρω, με την παρ. 8 του άρθρου 82 του Νσχ καταργείται ο ν. 455/1976, οι σχετικές δε ρυθμίσεις προβλέπονται στο άρθρο 10 του Νσχ.

Εξ άλλου, κατά το άρθρο 825 ΚΠολΔ, «κάθε αμφιβολία ή αμφισβήτηση για την ερμηνεία διαθήκης ή άλλης πράξης με την οποία διατίθενται περιουσιακά στοιχεία με κληρονομία, κληροδοσία, δωρεά υπέρ του κράτους ή κοινωφελών σκοπών, εφόσον αναφέρεται στον τρόπο της εκκαθάρισης και γενικά της διαχείρισης και της εκτέλεσης της περιουσίας, που έχει διατεθεί για το κράτος ή για κοινωφελή σκοπό, υπάγεται στην αποκλειστική αρμοδιότητα του Εφετείου Αθηνών». Έχει παγίως νομολογηθεί ότι «κατά την αληθή έννοια της διατάξεως αυτής (συναγόμενη από τη γραμματική διατύπωση και από τον σκοπό της θεοπίσεώς της) το Εφετείο καθίσταται αρμόδιο να κρίνει, κατά την ειδική διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας των άρθρων 741 επ. ΚΠολΔ, όταν πρόκειται για την ερμηνεία διαθήκης ή άλλης πράξεως, με την οποία έχει διατεθεί περιουσιακό στοιχείο για τους αναφερόμενους στο άρθρο 1 του ΑΝ 2039/1939 κοινωφελείς σκοπούς αποκλειστικώς και μόνον όταν προκύπτει αμφιβολία ή αμφισβήτηση για ζητήματα που έχουν σχέση με τον τρόπο της εκκαθάρισεως και γενικά της διαχειρίσεως καταλειφθέντος περιουσιακού στοιχείου για κοινωφελή σκοπό και όχι όταν αυτή ανάγεται σε άλλα θέματα ερμηνείας της διαθήκης (βλ. ΑΠ 78/2005 ΕλλΔνη 46, 1701). Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η βούληση του διαθέτη ή του δωρητή είναι κατοχυρωμένη νομικώς όχι μόνον ως προς τον κοινωφελή σκοπό στον οποίο αποβλέπει, αλλά και ως προς τον τρόπο που θα εκτελεσθεί αυτός, άρα και τους ορισμούς τους σχετικούς με τον τρόπο διαχειρίσεως της περιουσίας και διοικήσεως του ιδρύματος, εφόσον όμως ο σκοπός και οι όροι αυτοί δεν έρχονται σε αντίθεση προς τη δημόσια τάξη και τους κανόνες της ηθικής, που ισχύουν κατά την κοινή αντίληψη» (βλ., σχετικώς, ΑΠ 678/1993 ΕλλΔνη 35, σελ. 1334, ΕφΑθ 4269/2001 ΕλλΔνη 42, σελ. 496, ΕφΑθ 9622/1997 ΝοΒ 47, σελ. 1298).

3. Επί των άρθρων 12 - 15

Με τις διατάξεις των άρθρων 12 έως και 15 συγκροτείται στις αρμόδιες αρχές του Υπουργείου Οικονομικών και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Μητρώο Κοινωφελών Περιουσιών (Μητρώο Εθνικών Κληροδοτημάτων), στο οποίο εγγράφονται υποχρεωτικώς κοινωφελείς περιουσίες που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του προτεινόμενου Νσχ.

Επισημαίνεται ότι, κατά τη παρ. 3 του άρθρου 109 Συντάγματος, το Μητρώο Κληροδοτημάτων έχει αναχθεί, από τη Ζ΄ Αναθεωρητική Βουλή, σε

συνταγματικό θεσμό και ότι προβλέφθηκε η έκδοση εκτελεστικού νόμου του Συντάγματος σχετικώς με τη σύνταξή του, την καταγραφή και ταξινόμηση των περιουσιακών στοιχείων των κληροδοτημάτων, τη διοίκηση και τη διαχείριση κάθε κληροδοτήματος, καθώς και για κάθε άλλο συναφές ζήτημα. Η εξουσιοδότηση προς τον κοινό νομοθέτη είναι ευρύτατη, όπως δε υποστηρίζεται από εκπρόσωπο της θεωρίας (βλ., σχετικώς Ευ. Βενιζέλο, Το Αναθεωρητικό Κεκτημένο, 2002, σελ. 376), η νέα παράγραφος λειτουργεί και ως θεσμική εγγύηση διαφάνειας στο άκρως ευαίσθητο ζήτημα της κοινωφελούς δράσης των ιδρυμάτων, διά της οποίας διακινούνται σημαντικά χρηματικά ποσά και άλλα περιουσιακά στοιχεία.

4. Επί του άρθρου 16 παρ. 26

Για λόγους νομοτεχνικής αρτιότητας προτείνεται η προσθήκη της λέξης «υπηρεσιών» μετά τις λέξεις «και αντικείμενο την παροχή νομικών ή οικονομικών»

5. Επί του άρθρου 21 παρ. 2

Εν προκειμένω χρήζει διευκρίνισης εάν η ανάθεση των επί μέρους συμβάσεων εκτίμησης και ελέγχου σε εκτέλεση της συμφωνίας – πλαισίου της προτεινόμενης ρύθμισης είναι υποχρεωτική για κάθε περιουσία που διέπεται από τον παρόντα Κώδικα, και με ποια συχνότητα. Ειδική ρύθμιση φαίνεται να υπάρχει μόνο για τα ιδρύματα (άρθρο 59 παρ. 6 του Νσχ), συμφώνως προς την οποία, «Στις περιουσίες του παρόντος κεφαλαίου διενεργείται κάθε τέσσερα (4) χρόνια έλεγχος της διαχείρισης από ελεγκτικά γραφεία του άρθρου 21 (...) Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών μπορεί να περιορίζεται η διενέργεια διαχειριστικού ελέγχου από ελεγκτικά γραφεία σε περιουσίες με ετήσια έσοδα μεγαλύτερα από 50.000 (πενήντα χιλιάδες) ευρώ ή με ενεργητικό μεγαλύτερο από δύο εκατομμύρια (2.000.000) ευρώ».

Σε κάθε περίπτωση, κατά τις επί μέρους αναθέσεις πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η δυνατότητα της περιουσίας που καθίσταται αντικείμενο εκτίμησης ή τακτικού ή έκτακτου ελέγχου να καλύπτει την αμοιβή του ή των αναδόχων, συμφώνως προς την παρ. 4 της προτεινόμενης ρύθμισης. Και αυτό διότι, σε ορισμένες περιπτώσεις, η αξία της περιουσίας που καταλείπεται μπορεί να είναι τέτοια, ώστε είτε η ανάθεση να καθίσταται υπερμέτρως δυσανάλογη είτε η περιουσία να μην επαρκεί για να καλύψει τα ελάχιστα όρια αμοιβής ακόμη και έκτακτου ελέγχου, οπότε θα πρέπει, ενδεχομένως, να επιβαρύνεται με το σχετικό κόστος η ειδική πίστωση του άρθρου 65.

6. Επί του άρθρου 24 παρ. 4

Θα ήταν ενδεχομένως σκόπιμο, για λόγους νομικής ακριβολογίας, η αντικατάσταση της φράσης «οικείο συμβόλαιο» από τη φράση «οικεία σύμβαση».

7. Επί του άρθρου 52 παρ. 2

Το τελευταίο εδάφιο της ως άνω ρύθμισης αναφέρει, «Κάθε σχετική αμφισβήτηση επιλύεται από το δικαστήριο του άρθρου 11», αντί του ορθού: «Κάθε σχετική αμφισβήτηση επιλύεται από το δικαστήριο του άρθρου 10».

8. Επί του άρθρου 54 παρ. 1

Εν προκειμένω χρήζει διευκρίνισης εάν η παραπομπή αφορά την παρ. 1 του άρθρου 50, όπως αναφέρεται, ή – ορθότερα – την παρ. 1 του άρθρου 51.

9. Επί του Κεφαλαίου Η' (άρθρα 61-64)

Για λόγους νομοτεχνικής αρτιότητας, προτείνεται η αντικατάσταση των άρθρων 1865, 1866 εδ. β' και 1869 του Αστικού Κώδικα από τις διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου, έστω κατά τα βασικά τους σημεία, αντί της κατάργησής τους και της θέσπισης νέας ρύθμισης με τη μορφή του Κεφαλαίου Η' στον παρόντα Κώδικα, δηλαδή ρύθμισης εκτός Αστικού Κώδικα.

10. Επί του άρθρου 72

α) Στην παρ. 2 του άρθρου 72 ορίζεται ότι οι διατάξεις των άρθρων 235 έως 263Α του Ποινικού Κώδικα εφαρμόζονται και για τους εκτελεστές διαθηκών, διαχειριστές, εκκαθαριστές, κηδεμόνες σχολαζουσών κληρονομιών, διοικητές ιδρυμάτων και περιουσιών που έχουν διατεθεί υπέρ του δημοσίου ή κοινωφελών σκοπών ή έργων, οι οποίοι εξομοιώνονται για το αξιόποινο και το τιμωρητό προς υπαλλήλους. Σημειώνεται ότι, δεδομένου ότι το άρθρο 263 Α του Ποινικού Κώδικα δεν τιμωρεί μορφές συμπεριφοράς, αλλά επεκτείνει την έννοια του υπαλλήλου, θα ήταν νομοτεχνικώς ορθότερο η παραπομπή σε αυτό να διαγραφεί.

β) Στην παρ. 4 του άρθρου 72 προβλέπεται ότι εκτελεστές διαθηκών, διαχειριστές, εκκαθαριστές, κηδεμόνες σχολαζουσών κληρονομιών, διοικητές ιδρυμάτων οι οποίοι εξακολουθούν να ασκούν τα καθήκοντα της θέσης τους ή να ενεργούν πράξεις διαχείρισης παρά την αντικατάσταση ή παύση τους, τιμωρούνται συμφώνως προς τη διάταξη του άρθρου 259 του Ποινικού Κώδικα, εξομοιούμενοι προς δημοσίους υπαλλήλους. Η εφαρμογή του άρθρου 259 του Ποινικού Κώδικα προϋποθέτει την παράβαση υπηρεσιακών καθηκόντων, η οποία όμως δεν συντρέχει στην περίπτωση που εκτελεστές διαθη-

κών, διαχειριστές, εκκαθαριστές, κηδεμόνες σχολαζουσών κληρονομιών, διοικητές ιδρυμάτων έχουν ήδη αντικατασταθεί ή παυθεί. Συνεπώς, η παραπομπή στο άρθρο 259 του Ποινικού Κώδικα στερείται αντικειμένου, θα ήταν δε νομοτεχνικώς ορθότερο να θεσπισθεί αυτοτελής διάταξη για την τιμωρία των ανωτέρω μορφών συμπεριφοράς.

11. Επί του άρθρου 76

Η παραπομπή, από την προτεινόμενη ρύθμιση, σε «απόφαση του κατά το άρθρο 11 δικαστηρίου» πρέπει να αντικατασταθεί από παραπομπή σε «απόφαση του κατά το άρθρο 10 δικαστηρίου».

Αθήνα, 26 Αυγούστου 2013

Οι εισηγητές

Αθανασία Διονυσοπούλου (για την παρατήρηση 10)

Αθηνά Κοντογιάννη

Επιστημονικές Συνεργάτιδες

Δημήτρης Κανελλόπουλος

Προϊστάμενος του Τμήματος Διεθνών και Αμυντικών Μελετών

Ειδικός Επιστημονικός Συνεργάτης

Ο Προϊστάμενος του Β΄ Τμήματος

Νομοτεχνικής Επεξεργασίας

Στέφανος Κουτσουμπίνας

Επ. Καθηγητής της Νομικής Σχολής

του Πανεπιστημίου Θράκης

Ο Προϊστάμενος της Β΄ Διεύθυνσης

Επιστημονικών Μελετών

Αστέρης Πλιάκος

Καθηγητής του Οικονομικού

Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου

Κώστας Μαυριάς

Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών

